

Høring KlimaKur2020

KlimaKur2020 ble sendt ut på høring 19. februar 2010. Her følger miljøstiftelsen ZERO sitt høringssvar.

Zero Emission Resource Organisation (ZERO) er en uavhengig, ikke-kommersiell stiftelse som jobber for å begrense de menneskeskapte klimaendringene og for å møte verdens voksende energietterspørsel uten å skade miljøet. For ZERO er utgangspunktet at det finnes en utslippsfri løsning for all energibruk, og at det er mulig å finne løsninger for en verden i vekst og utvikling uten å true klima og naturmangfold.

ZERO minner om at Norge støtter det politiske målet om at den globale middeltemperaturen ikke skal stige mer enn to grader celsius. Utslippreduksjonene som klimaforliket, som er utgangspunktet for KlimaKur2020s arbeid, legger opp til er alt for beskjedne sett i lys av dette målet. Hvis sjansen skal være 50 prosent for at verdenssamfunnet kan unngå global temperaturøkning over 2°C, må globale utslipp av klimagasser reduseres med hele 80 prosent fra 2000-nivå - og det må skje innen 2050. I IPCC sin siste hovedrapport anbefaler man at rike land kutter sine utslipp med 25-40 prosent innen 2020, for å unngå mer enn 2 graders oppvarming. Nyere klimaforskning tyder på at dette muligens ikke er nok, og at kuttene derfor bør være nærmere 40 prosent. Dette er utslippskutt som rike land må gjennomføre. I tillegg må utslippene i fattige land reduseres.

ZERO mener derfor at Norge må forplikte seg til en 40 prosent reduksjon av de nasjonale klimagassutslippene allerede innen 2020, regnet ut fra 1990-nivå. Eventuelle forpliktelser i form av kvotekjøp og finansiering av utslippskutt i utviklingsland bør komme i tillegg til de nasjonale forpliktelsene. Det er viktig at man spesifiserer hvor store kutt man skal gjøre på hjemmebane for slik å kunne føre en målrettet politikk for å nå målene. Det videre arbeidet bør derfor konsentreres om hvilke tiltak som skal gjennomføres de nærmeste årene og fram mot 2020, samt hvilke virkemidler man skal bruke for å realisere disse tiltakene.

ZERO mener mye av kritikken som kommer frem i "Rapport: Måloppnåelse i klimapolitikken (Vedlegg til Dokument 3:5 (2009-2010))" fra Riksrevisjonen er verdt ta til følge i videre oppfølging og utforming av klimapolitikken.

"Utslippene av klimagasser har økt med over 8 prosent etter 1990 og er forventet fortsatt å øke fram mot 2020. Flere tiltak er iverksatt for å begrense veksten i utslipp, men disse har ikke bidratt til å snu trenden. – Reduksjoner i utslipp av klimagasser i sektorene må gis høyere prioritet dersom de klimapolitiske målene for 2020 skal nås, sier riksrevisor Jørgen Kosmo. Arbeidet med å redusere utslippene av klimagasser er en langsiktig og tverrsektoriell oppgave." - Riksrevisjonens i forbindelse med rapport om Måloppnåelse i klimapolitikken.

Spesielt vil vi nevne at Riksrevisjonen peker på at juridiske virkemidler i liten grad er brukt i norsk klimapolitikk. Med hjemmel i lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven) har myndighetene mulighet til å stille vilkår ved behandling av utslippstillatelse på tre måter: å redusere utslipp gjennom grenser for utslippsnivå, etterlevelse av bruk av best tilgjengelig teknikk for å sikre lave utslipp og effektiv energiutnyttelse, og gjennom å stille teknologikrav. ZERO mener i hovedsak at slike krav er gode og styringseffektive virkemidler som i alt for liten grad er brukt i norsk klimapolitikk.

ZERO har generelt sett få kommentarer til tiltakskostnadene man har kommet frem til i KlimaKur2020. Det vil alltid være diskusjoner rundt slike tall, men vi mener generelt at man nå må fokusere på å finne gode nok virkemidler for å utløse tiltakene. Det finnes knapt nok et politikkfelt i Norge som er så godt belyst på det økonomiske tallgrunnlaget som klimapolitikken, og utfordringen er nå å få gjennomført tilstrekkelige tiltak raskt nok. Vi vil også peke på faren ved å ensidig fokusere på tiltakskostnadene i en slik utredning. Mange av tiltakene i KlimaKur2020 gir betydelige, ikke tallfestede gevinster, som vil kunne bli utløst av andre faktorer enn klimapolitikk alene. Klimapolitikken bør således bli en del av den generelle politikken i mange samfunnsområder, som næring, landbruk, samferdsel og utenrikspolitikk.

ZERO mener at KlimaKur2020 gir et godt utgangspunkt for å kunne fatte de beslutningene som kreves for å ta vårt nasjonale ansvar i klimapolitikken. Men vi vil påpeke at selv om man gjennomfører *alle* de ikke-overlappende tiltakene i KlimaKur2020, som tilsammen er på 22 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, vil man være i grenseland for hva IPCC sier er nødvendig for å begrense global temperaturøkning til 2 grader C. Derfor etterlyser vi klarere virkemidler for å utløse de tiltakene som er beskrevet. ZERO har derfor i hovedsak konsentrert oss om dette i fortsettelsen av vårt høringssvar.

Økt bruk av juridiske virkemidler for å redusere utslipp fra store punktkilder offshore

Oljeselskapene pålegges i sine Planer for utbygging og drift (PUD) i tråd med energi- og miljøkomiteens Innst. S. nr. 114 (1995–96) å legge fram vurderinger av elektrifisering av nye felt framfor å bruke gassturbiner som energiforsyning. Dette gjelder også ved store ombygginger av eksisterende installasjoner. Det kan også stilles krav til teknologibruk i godkjenning av PUD. ZERO mener man bør endre denne instillingen til å gjøre

elektrifisering som hovedløsning i kommende utbygginger og ombygginger, der oljeselskapene må særskilt vise at en utbygging ikke vil være lønnsom dersom slike krav må etterfølges. På denne måten gir man operatørselskapene et incentiv til å få frem de aller beste løsningene, der klimaansvaret blir ivarettatt på en helt annen måte enn med dagens lovverk. På denne måten vil dessuten styringsmuligheten til folkevalgte øke, ved at man lettere kan avslå utbyggingsplaner som ikke bygger på utslippsfri energiforsyning.

Dagens praksis er at det søkes om utslippstillatelse når PUD er godkjent. Dette innebærer at investeringsbeslutninger med hensyn til teknologivalg er tatt. Det betyr at det i praksis er OD som følger opp operatørene og deres BAT-vurderinger i planleggingsfasen. ZERO mener miljømyndighetene må integreres i pre-PUD og PUD-fasen på en helt annen måte enn i dag, der miljøkrav må være styrende i forhold til hvilke utbyggingsløsninger som velges. Det er bare slik at miljømyndighetene får en reell innflytelse, og kan ivareta sitt sektoransvar på en skikkelig måte.

Økt bruk av juridiske virkemidler for å redusere utslipp fra store punktkilder på land

SFT (nå KLIF) skrev i 2006 i sin anbefaling rundt konsesjonen til kraftvarmeverket på Mongstad "at Klimautfordringen tilsier, etter SFTs syn, at etablering av gasskraftverk uten CO₂-håndtering ikke er forsvarlig i et langsiktig perspektiv. Kravet om CO₂-håndtering bør gjelde fra den dagen kraftvarmeverket settes i drift...Det er imidlertid en reell mulighet for at CO₂-håndtering ikke kommer på plass som forutsatt. CO₂-håndtering fra første dag gir den beste sikkerheten for at det ikke etableres et kraftvarmeverk uten CO₂-håndtering på Mongstad som bidrar til å øke de norske klimagassutslippene i lang tid fremover.

Videre ble det påpekt at "Får kraftvarmeverket starte opp før fristen for CO₂-håndtering, er det etter SFTs vurdering lite trolig at virksomheten ved kraftvarmeverket vil bli stanset dersom teknologien for CO₂-håndtering ikke er på plass innen fristen. I et slikt tilfelle vil hensynet til arbeidsplasser og spill av ressurser tilsi at teknologikravet vil bli utsatt eller opphevet. Sett i forhold til den alvorlige klimautfordringen vi står overfor, er det etter SFTs syn, uheldig om kraftvarmeverket på Mongstad blir etablert uten at en løsning for CO₂-håndtering kommer på plass samtidig"

ZERO er helt enige i de vurderingene som KLIF gjorde i 2006, og mener de er høyst gyldige også i dag. Strenge utslippstillatelser med krav som CO₂-håndtering fra dag 1 er det klart mest styringseffektive virkemidlet det offentlige sitter med, og bør settes som krav på alle nye utslippskilder over en viss størrelse. Norge kan umulig nå sine utslippsforpliktelser uten å sørge for at det ikke kommer nye utslipp i tillegg til de eksisterende. I tillegg har det offentlige mulighet til å gjøre om eksisterende utslippstillatelser, gjennom å pålegge teknologikrav til utslippskildene. Dette er et virkemiddel som være svært treffsikkert i forhold til de utslippskuttene man vil gjennomføre, og vil sørge for at aktørene får den nødvendige motivasjonen til utslippskutt utover kvoteprisen eller CO₂-avgiften.

Økt CO2-avgift på sokkelen for å finansiere klimakutt

Utslippene av klimagasser fra petroleumsvirksomheten er nesten fordoblet siden 1990, og utslippene har de senere årene økt mer enn produksjonsnivået på olje og gass. Undersøkelsen viser at det legges stor vekt på operatørenes egne vurderinger av hva som er teknisk og økonomisk mulig å gjennomføre. – Utbyggingsløsningene som velges, er avgjørende for klimagassutslipp mange år fram i tid, sier Kosmo. – Det er viktig å ta hensyn til at kvoteprisen er forventet å øke når lønnsomheten vurderes. Tiltak i ettertid er svært dyre. - Riksrevisjonens rapport om måloppnåelse i klimapolitikken

KlimaKur2020 viste at potensialet for CO2-reduksjoner i industrien, offshoreinstallasjonene og på gasskraftverkene er stort, og at det er både dyrt og vanskelig å klare klimaforlikets målsetninger uten å gjøre noe med disse store punktkildene. CO2-avgiften på norsk sokkel er i dag rekordlav, samtidig som det er stort behov for å finansiere klimatiltak som CO2-fangst og elektrifisering. ZERO foreslår derfor at man øker CO2-avgiften på norsk sokkel med 1150 kroner som en følge av KlimaKur2020s anslag for hva som er nødvendig for å oppfylle klimaforliket. Denne avgiften bør finansiere de igangssatte CO2-fangstprosjektene, og i tillegg finansiere et klimafond etter modell av NOx-fondet. En slik modell vil medføre mer elektrifisering på norsk sokkel, sørge for tilstrekkelig finansiering av CO2-fangstprosjekter og sørge for raskere fremdrift for de eksisterende prosjektene.

CO2-avgiften på sokkelen ble innført fra 1991 og lå hele 90-tallet på i overkant av 500 kroner per tonn CO2 (målt i mars 2010 kroner). I 1998 var avgiften på sitt høyeste nivå så langt på 591 (mars 2010) kroner, eller en avgiftssats på 1,07 kr/tonn CO2 (målt i 1998 kr.) Fra 2000 ble satsen redusert grunnet endrede utsikter i bransjen og fra 2008 ble den redusert nok en gang. Denne gangen var begrunnelsen å ikke øke de totale marginale utgiftene til petroleumsprodusentene når de ble ilagt kvoteplikt. Tanken bak reduksjonen var at det totale avgiftsnivået ikke skulle bli høyere enn før kvoteplikten ble innført. Kvoteprisen har vært vanskelig å spå, og stort sett har vært mye lavere enn ventet. Kostnadsnivået for klimagassutslipp er derfor redusert i forhold til før 2008, og særlig i forhold til før nivået på 90-tallet. Med dagens kvotepriser ville en trenge enn økning i CO2-avgiften på om lag 150 kroner for å komme opp på det nivået avgiften hadde mesteparten av 90-tallet.

På 2000-tallet har inntekten til statsbudsjettet fra CO2-avgiften på petroleumsutvinning vært i overkant av 3,3 mrd kroner årlig. For statsbudsjettet 2009-2010 er likevel disse inntektene redusert i anslaget til 2,5 mrd for 2010. En økning i CO2-avgiften på 150 kroner ville gi en årlig merinntekt til staten på i overkant av 2 mrd kr. En økning i CO2-avgiften på 100 kroner ville gi en årlig merinntekt til staten på omtrent 1,4 mrd kr. Totalt frem til 2020, vil økningen gi en inntekt på 23 mrd, under forutsetning av at utslippene følger OD sine prognoser for CO2-utslipp. En økning som følger tiltakskostnaden i

KlimaKur2020, vil være på rundt 1150 kroner, og vil gi en provenyøkning på rundt 16,3 milliarder årlig eller rundt 180 milliarder kroner frem til 2020.

Riksrevisjonen la nylig frem en rapport, der de viste til at det ble gjennomført lite klimareduserende tiltak på norsk sokkel, siden dagens nivå har utløst de tiltakene som er mulig innenfor dagens rammer. I tillegg kom det frem fredag 16. april at ConocoPhillips ikke vil elektrifisere Ekofiskinstallasjonene, til tross for at feltet kan produsere frem til 2050, er en stor installasjon, forbruker mye energi og slipper ut omtrent en million tonn CO₂ i året. En økning av CO₂-avgiften vil bidra til å utløse nye tiltak på norsk sokkel i tillegg til de som vil bli finansiert gjennom et fond. Mellomlegget som fondet kan dekke vil også bli mindre, og vil bidra til å elektrifisere flere felt gjennom et fond enn kun med avgift.

Det bør etterstrebes en modell for CO₂-fangst som sørger for mest mulig effektive klimatiltak og en raskest mulig implementering av disse. En modell som vil fungere er å opprette et fond etter modell av NO_x-fondet. Et slikt fond oppkapitaliseres fra CO₂-avgiften fra sokkelen, og bør kunne gis muligheten til å ta opp lån på bakgrunn i disse inntektene for å ikke forsinke gjennomføringen. I tillegg bør avgiften være med på å finansiere CO₂-fangstprosjektene på Kårstø og Mongstad.

Byggsektoren

Det helhetlige inntrykket av Klimakurs sektorrapport for bygg er at den er både grundig på den teknologiske og virkemiddel situasjonen for energibruk i byggsektoren. Det er en klar styrke for rapporten at mandatet fra Miljøverndepartementet også innbefatter energieffektivisering, siden det er med å frigjøre energiresurser til andre sektorer og land, i tillegg til å være et viktig virkemiddel for å redusere klimagassutslipp.

En forutsetning for analysen er at nybygg fra i dag ikke vil ta i bruk fossil fyringsolje eller fossil gass. Det er viktig at det settes i gang virkemiddel som sikrer dette fordi det per i dag også foregår nyetablering av fossil energi som oppvarmingskilde.

Generelt gjelder det for analysene at fjernvarme, el og bio er regnet for nullutslippsløsninger i de samfunnsøkonomiske kostnadsanalysene. Det er forståelig av praktiske hensyn, men det forutsetter at myndighetene følger opp med virkemidler som

sikrer at dette er reellt, for eksempel gjennom pålegg om høy fornybarandel i fjernvarmen. Dette bør blant annet inngå i konsesjonsvilkårene til fjernvarmeutbygging.

Siden klimagassreduksjoner inngår i kostnadsuttrykket kan det faktum at disse fremstilles som nullutslippsløsninger, gi disse løsningene et overdrevet positivt klimautbytte og dermed for lave kostnader, sammenlignet med andre løsninger. Dette vil særlig telle negativt for de kostbare, men veldig energieffektive løsningene som trenger lite tilført energi, som bergvarmepumper, solfangere og pelletskjeler. En undervurdering av prisen et tiltak har, vil kunne føre til at de forventede tiltak ikke vil skje når man setter i gang med de virkemidlene man har.

For el gjelder det i tillegg at overgang til el-baserte løsninger, som el-kjel, ikke fører til energieffektivisering, som er det andre mandatet til rapporten. I motsetning til el-kjel er el-baserte løsninger som varmepumper et tiltak som sikrer energieffektivisering. Også her gjelder at luft-luft varmepumpene, som blir trukket frem som et av de mest lønnsomme tiltakene, er av de minst energieffektive varmepumpeløsningene. Energieffektivitet burde således inngå som en faktor for beregning av kostnader ved tiltak. Energieffektivisering av strøm i oppvarming av bygg er viktig for å frigjøre fornybar strøm som kan brukes til andre formål, både i Norge og i Europa der energimiksen i strømproduksjonen i stor grad er fossil.

Videre gjelder det generelt at utbygging av infrastruktur ikke er tatt med i kostnadsberegningene. Dette vil få en særlig effekt for fjernvarmealternativet fordi det er knyttet store infrastrukturuomkostninger for at dette skal kunne være et alternativ. Ved å utelate disse kostnadene fra beregningene ender man opp med en tiltakskostnad som ikke reflekterer de faktiske kostnadene ved tiltaket. Man kan da ende i en situasjon der ønskede tiltak ikke blir gjennomført ved igangsatte virkemidler, fordi disse er priset for lavt. Dette gjelder særlig ved bruk av avgifter og kvoter som virkemiddel for å øke etterspørselen etter nye oppvarmingsalternativ.

ZERO støtter Klimakurs anbefaling av en stadig innskjerping av teknisk forskrift for bygg som virkemiddel for å sikre at de beste byggene blir bygget. De viktigste kravene som bør stilles kommende revideringer av i teknisk forskrift er innstramming i bruk av fossil energi og økt energieffektivisering. I tillegg mener vi at punkt 5 i paragraf 14/7 om unntaksbestemmelser i nylig foreslått forskrift gir for omfattende unntaksmuligheter med tanke på en strengere klimapolitikk. ZERO mener derfor det bør være krav i kommende revideringer i nybygg at minst 80 prosent av varmebehovet dekkes av andre oppvarmingskilder enn fossil energi og direkte bruk av el. Så lenge avgiftssystemet for fossile energikilder ikke fremmer en overgang fra fossil til bioolje, mener ZERO et forbud mot nyinstallering av oljefyrkjeler i nye bygg er riktig, slik det også er foreslått i ny teknisk forskrift gjeldene fra juni i år. Per i dag gjelder dette kun for grunnlast, men dette bør

utvides til all varmebruk. For at fossil gass skal utfases, bør det i kommende teknisk forskrift også presiseres fossil gass ikke er tillatt i nybygg. Topplast bør etter ZEROs mening også kunne dekkes av fornybare alternativer, og man bør jobbe videre med virkemidler for dette.

I tillegg mener vi avgiftsøkninger på fossile oppvarmingskilder og elektrisitet er viktig for å sikre utfasing av fossil oppvarming og energieffektivisering av eksisterende byggmasse. Potensialet for økt forbruk av fornybare oppvarmingskilder vil særlig avhenge av prisene og tilgangen på andre energibærere, og dette kan påvirkes gjennom CO2-avgiften, grunnavgiften og el-avgiften. En hovedårsak til at Sverige har lyktes med å konvertere fra fossil til fornybar varme, er det høye avgiftsnivået på fossile oppvarmingskilder. ZERO foreslår at Norge øker CO2-avgiften på fossil fyringsolje til svensk nivå for alminnelig forbruk. En slik avgiftsøkning vil gjøre at fornybare løsninger som biofyringsolje vil utkonkurrere fossil olje til oppvarming. Avgiftsnivået på fossil gass må økes til samme totale avgiftsnivå (CO2-avgift og grunnavgift) per CO2-ekvivalent som for fossil fyringsolje. Det er viktig at utfasing av fossil energi til oppvarming ikke bare fører til overgang til direkte bruk av strøm i panelovner eller elektrokjeler, men at varmepumper og bioenergi gis en konkurransefordel. El-avgiften bør derfor økes i samme takt som avgiftene på fossil energi. For å bedre konkurransesituasjonen for de fornybare oppvarmingsløsningene bør det totale avgiftsnivået på fossil fyringsolje økes med 1,9 kr/liter. Avgiftsnivået på fossil gass må økes til samme totale avgiftsnivå (CO2-avgift og grunnavgift) per CO2-ekvivalent som for fossil fyringsolje. El-avgiften bør økes i samme takt som avgiftene på fossil energi.

I tillegg er det viktig at Enovas støtteordninger styrkes for at mer umodne energiløsninger eller løsninger med høye investeringskostnader gjennomføres.

Fjernvarme

ZERO støtter utbygging av fjernvarme som klimatiltak, men dette forutsetter fornybare innsatsfaktorer i varmeproduksjonen. Som det poengteres i sektorrapporten for fjernvarme fører utbygging av fjernvarme kun til klimagassreduksjoner dersom energikildene i fjernvarmeproduksjonen har lavere utslipp enn energikildene den erstatter i oppvarmingen av bygg. Å fase ut all fossil topplast i norsk fjernvarme er teknisk gjennomførbart, og fjernvarmeselskapet Hafslund Fjernvarme har planer som skal gjøre det mulig innen 2012. Bruk av avfall som grunnlast gjør at utfasing av all fossile utslipp kan vise seg vanskelig så lenge avfall brukes i varmeproduksjonen.

Kostnaden ved innfasing av biogass i fjernvarme er ikke vurdert som tiltak i Klimakur 2020. Dette begrunnes med at priser for biogass ikke er tilgjengelig. Biogassproduksjonen i Norge er i startfasen med begrensede bruksområder. Siden man i Norge

er lovpålagt å fange deponigass, er det her et stort potensiale for bruk av denne gassen i fjernvarmeproduksjon, siden deponigass er av lav kvalitet og det er kostbart å oppgradere denne til bruk i for eksempel transport.

ZERO mener overgang fra fossil olje og gass til biogass i fjernvarme er et godt og potensielt lønsomt klimatiltak som bør vurderes på samme linje som andre tiltak i Klimakur 2020.

Det ene tiltaket som trekkes frem i Klimakur 2020 er overgang fra fossil gass til elektrisitet. I dag står elektrisitet for 80 prosent av energibruken i bygg. Et av fjernvarmen sine store fortrinn er at det gjør energimiksen mer sammensatt og mindre avhengig av elektrisitet til oppvarming. Fjernvarme skal kunne sikre forsyning av varme i perioder når det er stor etterspørsel eller lite tilbud av strøm og energisikkerheten er lav. Dersom bruken av elektrisitet i fjernvarmeverkene øker vil dette være med å presse strømprisene ytterligere opp i perioder med allerede høye priser. Vi mener at i overgang fra fossil gass i fjernvarme bør bruk av biogass eller andre fornybare energikilder vurderes og prioriteres fremfor el-kjeler.

Bruk av avfallsforbrenning for å produsere varme er ikke vurdert i rapporten til tross for at avfall er den viktigste innsatsfaktoren i fjernvarmeproduksjon, siden avfallssektoren vurderes separat. Avfallsforbrenning utgjør over halvparten av tilført energi i fjernvarmeproduksjonen og står for en betydelig andel av utslipp av fossil CO₂. Avfallsforbrenning er dermed en viktig utslippskilde, men på samme tid et viktig gjenvinningstiltak. Å lykkes med å redusere klimagassutslipp fra fjernvarmesektoren, og slik fra oppvarmingssektoren generelt, vil derfor også innebære klimagassreduksjoner fra avfallsforbrenning.

Avfall er også en ressurs som kan nyttes til klimagassreduksjoner i flere sektorer. Som det fremholdes i sektorrapporten for avfallshåndtering, er bruk av avfall i fjernvarmeproduksjon i konflikt med tiltakene for å øke biogassproduksjon og gjenvinning av plast basert på fossile innsatsfaktorer. Disse tiltakene vil redusere utslippene fra avfallshåndtering, gi økt tilgang til fornybare innsatsfaktorer i andre sektorer (som transport og oppvarming), men redusere tilgangen til avfall for fjernvarmeproduksjon. En grundig utredning av disse problemstillingene som resulterer i en helhetlig plan for avfallshåndtering er derfor nødvendig.

ZERO støtter rapportforfatterne i deres vurdering av virkemidler. Økte avgifter på CO₂-utslipp vil være effektivt fordi det vil kunne redusere bruken av fossile innsatsfaktorer i

varmeproduksjonen og samtidig øke markedet for fornybar fjernvarme. At avgiftsøkninger på alternative oppvarmingskilder vil øke markedet for fjernvarme fremgår i rapporten "Forbrenningavgiften" (Xrgia, 2010), som viser at den største forskjellen i pris mellom norske og svenske avfallsforbrenningsanlegg, ligger i indirekte prisreguleringer og ikke i den direkte forbrenningsavgiften. På grunn av høyere avgifter på el i Sverige kan varmeselskapene ta en høyere pris for varmen de selger. Dette vil også gjelde prisen på fyringsolje, som i Sverige er ilagt en CO₂-avgift som er 2 kroner høyere per liter olje enn i Norge. El-avgiften er på 25 øre/kWh mot norske 11 øre/kWh. Årsaken til at de svenske varmeselskapene kan ta en høyere pris for varmen de selger er altså at alternative oppvarmingskilder er dyrere og dermed øker etterspørselen etter fjernvarme. En økning i avgift på CO₂ og el er derfor viktige virkemidler for å sikre økt overgang til fjernvarme, selv om deres effekt er indirekte gjennom økt etterspørsel.

Krav om fornybar energi i fjernvarmekonsesjoner og for å være støtteberettiget fra Enova er gode tiltak. Det er derfor viktig at disse tiltakene settes i gang så snart som mulig for å sikre utfasing av fossil energi i fjernvarmen innen få år. Siden disse tiltakene ikke vil ha virkning på allerede utbygde fjernvarmeverk, eller verk som har fått tildelt støtte og konsesjoner, er avgifter på fossile brensel i tillegg til de pålagte kvotene uunngåelig for å sikre utfasing av fossil energi i fjernvarmen.

ZERO ønsker også en helhetlig plan for avfall som ressurs.

Tilgang på fornybar energi

ZERO vil peke på at en hovednøkkel for å nå målene om kutt i klimautslippene er å bytte ut forurensende energiproduksjon med fornybar kraft. Norge har spesielt gode forutsetninger for å øke produksjonen av fornybar energi.

Vannkraften har allerede gitt oss en relativt høy fornybarandel – og potensialet er betydelig innenfor blant annet vindkraft og bioenergi. Vi har mye vind spredt over store arealer og rikelig tilgang på plantemateriale fra landbruk og skog. Forholdene ligger også godt til rette for å utvinne energi fra bølger, tidevann og saltkraft. Forsterket satsing på fornybar energiproduksjon må derfor være et av Norges viktigste bidrag i arbeidet med å redusere klimagassutslippene.

Det har blitt hevdet at Norge ikke trenger mer fornybar energi, samt at det er uheldig å produsere kraft vi ikke trenger. De som gir uttrykk for slike synspunkter, utviser for det første et snevert syn på fornybar energi. De glemmer dessuten at Norge har en fossilandel på 40 prosent i tillegg til den store fossile energibruken på sokkelen.

ZERO er tilhengere av at Norge skal produsere mye mer ny fornybar kraft, for eksempel gjennom vindkraftutbygging. Det er dessuten positivt om Norge kan eksportere et overskudd av fornybar kraft, eller finansiere utbygging av fornybar energi i andre land.

ZERO vil understreke betydningen av å få på plass et felles grønt sertifikatsystem med Sverige fra 1. januar 2012. Erfaringer fra Sverige viser at sertifikatsystemet er et svært effektivt virkemiddel for å sikre utbygging av fornybar elproduksjon. Det er samtidig sentralt at dette, felles sertifikatsystemet sikrer at det blir lønnsomt å bygge ut vindkraft i Norge.

ZERO vil også peke på at Norge må påta seg en høy fornybarandel ved implementeringen av EUs fornybardirektiv. ZERO frykter at norske myndigheter vil mene at Norge bør forsøke å få en lavest mulig forpliktelse i fornybardirektivet, slik at vi kan bygge ut fornybar energi med andre lands finansiering. Det vil gi mindre fornybarandel i Europa, i en tid der vi sårt trenger å sette fart på tiltakene for å redusere klimagassutslippene. Med en høy norsk fornybarmålsetting vil derimot fornybarandelen i Europa øke – og en slik forpliktelse bør vi som et ressurssterkt land absolutt påta oss.

Transport

ZERO vil i denne høringen konsentrere seg om innspill vedrørende biodrivstoff, hydrogen og elektrifisering av bilparken.

Biodrivstoff

- ZERO er enige i konklusjonen til Klimakur om at biodrivstoff er det tiltaket som vil gi mest klimagassreduksjoner i transport fram mot 2020. Vi mener at dette bør gi seg utslag i virkemidler som fremmer biodrivstoff, for eksempel gjennom drivstoffavgiftene og økt omsetningspåbud.
- Vi er også enige i at alt biodrivstoff som skal brukes i Norge må sertifiseres. Det er derfor veldig positivt at regjeringen har vedtatt at dette skal tas sikte på og gjøres innen 1.1.2011.
Østfoldforskning har anslått at det er potensial for 6 TWh biogass i Norge. Dette potensialet bør utnyttes så langt det er mulig. Det bør lages en strategi for hvordan dette potensialet kan brukes til klimagassreduksjoner i transportsektoren og i andre sektorer.
- Det bør lages en egen strategi for å få biodrivstoff inn i tungtransport. Biodrivstoff er det mest realistiske alternativet drivstoffet i tungtransport også etter 2020, og det bør derfor være et stort fokus for å få mer biodrivstoff i tunge kjøretøy. Dessuten kan tunge kjøretøy bruke høyere andeler av dagens biodrivstoff enn personbiler.

- Biodrivstoff har et stort potensial innen ferger, større enn innblandingen på 10 % som klimakur legger opp til. ZERO har laget en rapport om dette; "Biodiesel in car ferries"
- Biodrivstoff har også et stort potensial i anleggstrafikk og traktorer, og også her kan andelen økes over det Klimakur anslår.
- Produksjon av biodrivstoff i Norge, fra trevirke, avfall og etter hvert alger bør ha stort fokus som klimatiltak.
- Biodrivstoff er dyrere å produsere og bruke enn fossilt drivstoff. Denne kostnadsforskjellen bør utjevnes gjennom CO2-avgiften. CO2-avgiften bør derfor økes. I dag er CO2-avgiften på diesel kun på 58 øre og det er altfor lavt for å gjøre biodiesel konkurransedyktig mot fossildiesel.
- Et av klimakur sine tiltak for å øke biodrivstoffandelen er å fase inn flexifuelbiler (biler som kan fylle etanol) på markedet. Klimakur foreslår at slike biler får redusert engangsavgift og det støtter ZERO.

Elektrifisering og hydrogen

- Det er gjort et grundig og godt arbeid knyttet til anslag i prisutviklingen for elbiler og hydrogenbiler fram mot 2020 og 2030.
- ZERO støtter Klimakurs resonnement om at Norge, sammen med andre land, bør kjøpe elbiler etter hvert som de kommer på markedet innen kort tid, i stedet for å vente på at teknologien blir bedre og billigere.
- ZERO vil understreke poenget i Klimakur at kostnadsreduksjonene som er anslått i Klimakur ikke kommer til å skje av seg selv, men som et resultat av at teknologien tas i bruk, slik at produksjonsvolumet øker.
- Spredning av ny teknologi tar tid og det er derfor avgjørende å starte arbeidet tidlig. Hvis man utsetter det å ta i bruk nullutslippsteknologi, vil det forsinke de utslippsreduksjonene man kunne fått i 2030 hvis man startet i dag. Her er Klimakur tydelig og klar, og det er positivt.
- Offentlig sektor er avgjørende for å ta i bruk nullutslippsbiler. Vi mener det er viktig å understreke at klimakur-rapporten påpeker dette. Da må praktisk politikk henge sammen med mål om spredning av nullutslippsbiler, og kommuner bør oppfordres til å kjøpe elbiler både gjennom veiledning og økonomiske virkemidler, som momsfristak på leasing og/eller støtte til kjøp av elbiler. ZERO synes det er positivt at Klimakur er tydelig på dette. En annen mulighet er krav til at kommunene kjøper et visst antall nullutslippsbiler.
- ZERO er enig med Klimakur i at det er fornuftig å både satse på hydrogen og batterielektrisitet i transportsektoren.

- Engangsavgiften er et svært viktig virkemiddel for å gjøre nullutslippsbilene konkurransedyktige mot biler med forbrenningsmotor. Klimakurs beregning viser at i 2015 vil elbiler være konkurransedyktige på pris med dagens avgiftssystem.
- Det er positivt å differensiere avgiften på forbrenningsmotorbiler ut fra hvor drivstoffeffektive de er, men rabatten for de mest effektive dieselbilene må ikke bli så stor at den ødelegger konkurransefortrinnet for elbiler og etter hvert hydrogenbiler. Klimakur viser at etter 2020 vil effektiviseringsgevinsten sannsynligvis i stor grad være tatt ut og for å få ytterligere reduksjoner fra personbiler, må de ha en annen teknologi enn vanlig forbrenningsmotor på fossilt drivstoff.
- Klimakur sier at plugg inn-hybridene ikke vil være attraktive med dagens rammevilkår. Som følge av dette bør rammevilkårene for plugg inn-hybridene bedres.
- Muligheten for hydrogenferge og batteriferge kan vi ikke se omtalt i klimakur. ZERO mener det er et potensial knyttet til disse energibærerene også på sjøtransport. ZERO lager en mulighetsstudie for batteriferge i løpet av året og skal også sammen med andre gjøre en forstudie for hydrogenferge.

Generelt

- Det er avgjørende at Transnova får betydelig større ressurser til å støtte innfasing av klimavennlige drivstoff og erstatte fossile drivstoff.
- Avgiftspolitikken bør være forutsigbar, men ikke stabil framover. I praksis betyr det at forurensning blir dyrere og dyrere. CO₂-avgiften må være på et nivå som fører til endring, ikke bare være fiskalavgift.
- ZERO er enige med klimakur i at det ikke fornuftig å fase inn nye fossile drivstoff i transportsektoren, som naturgass og LPG.

Klimakurs utredning viser at vi har kunnskapene, tiltakene og virkemidlene som trengs for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren så mye som Stortinget har vedtatt (2,5-4 millioner tonn CO₂), og at det viktigste er å gjennomføre det vi vet trengs.

Jordbruk

Når det gjelder jordbrukssektoren, mener ZERO at særlig følgende tiltak og virkemidler bør satses videre på:

Riktig gjødsling (for å hindre lystgassutslipp): Det bør satses på informasjonsspredning, forskning og utvikling for å bedre kunnskapen om gjødsling og lystgassutslipp. Mulige tiltak for å gjødsle riktig, er bruk av N-sensor og utvikling av riktig type spredeutstyr. ZERO mener myndighetene bør innføre tettere opplæring, oppfølging og kontroll av gjødselplaner og gjødselpraksis på gårdsbruk for å hindre unødvendige utslipp av

lystgass, og støtter derfor Klimakurs vurdering av at forskriften om gjødselplanlegging bør endres, og at man bør vurdere andre juridiske krav for å sikre riktig gjødsling. Et forslag til virkemiddel i Klimakur er å innføre avgift på kunstgjødsel. Dette kan være et tiltak mot overgjødsling, men det er ikke sikkert tiltaket er like treffsikkert for å sikre *riktig* gjødsling, som jo er det mest interessante for å få ned utslippene av lystgass per produsert enhet.

Redusert høstpløying og fangvekster (for å hindre lystgassutslipp og tap av karbon): Det har vært en nedgang i høstpløyet areal. Støtteprogrammene som skal hindre forurensing til vann, har bidratt til dette. Siden tiltaket også har en positiv effekt i klimasammenheng, bør hensynet til reduserte klimagassutslipp innarbeides i de ordninger som omhandler miljøtiltak i jordbruket. Selv om utviklingen har vært positiv, bør det være mulig å øke arealet av stubbåker noe.

Mindre jordarbeiding og mer grøfing (for å hindre lystgassutslipp): Stadig tyngre jordbruksmaskiner kan bidra til økt jordpakking. Redusert jordarbeiding og drenering vil redusere utslippene. Et godt virkemiddel vil være å gjenopprette og inkludere tilskudd til grøfing i de regionale miljøprogrammene, samt satse på videre forskning og utvikling for å optimalisere tiltaket. GPS-assistert maskinstyring, som gir faste kjørespor og dermed mindre jordpakking, er også et tiltak som bør vurderes.

Biogass (for å hindre lystgass- og metanutslipp, og erstatte fossil energi): I Stortingsmelding nr 39 (2008-2009) om landbruk og klima, fastsetter regjeringen en målsetning om at 30 prosent av husdyrgjødsel bør brukes til biogassproduksjon innen 2020. Dersom dette målet nås, vil det bety en klimagevinst på 274.000 tonn CO₂-ekvivalenter per år. For å nå dette målet, må man bygge ut 75 GWh med biogass årlig. De siste fem årene har Innovasjon Norge støttet biogassproduksjon med husdyrgjødsel på omtrent 2,5 GWh. Det er derfor åpenbart at man i dag mangler nødvendige rammevilkår for å kunne nå de politiske målsetninger som er satt. I oppfølgingen av Klimakur mener derfor ZERO at det bør være hovedfokus å utvikle virkemidler for å få i gang biogassproduksjon. Økt investeringstøtte og påbud om innblanding av biogass i eksisterende fossilgassdistribusjon bør vurderes. ZERO støtter dessuten Klimakurs vurdering av at det er viktig med økt CO₂-avgift på konkurrerende energibærere til biogass, slik som fossil gass.

Karbonbinding i jord: Stans i nydyrking av myr vil kunne redusere klimagassutslipp fra jordbrukssektoren med nesten 10 prosent over ti år, og ZERO mener derfor at en viktig oppfølging av Klimakur (tiltak nr 7 i jordbrukskapittelet) er å vedta forskriftsendringen om nydyrking som Landbruks- og matdepartementet nå har ute på høring. Det kan også gjennomføres tiltak for å øke bindingen i eksisterende jordbruksjord. Nedpløying av biokull er et tiltak som kan ha stort potensial for å binde mer karbon, i tillegg til at det også vil ha positiv effekt på jordkvaliteten. Det trengs mer forskings- og utviklingsaktivitet med hensyn til biokull.

Redusert fossil energibruk transport i jordbruket: For å redusere CO₂-utslippene fra fossil energibruk i jordbruket, bør man innlemme avgiftsfri diesel i omsetningspåbudet

for biodrivstoff (tiltak nr 10 i jordbrukskapittelet), slik at også jordbruksmaskiner går på en andel fornybart drivstoff.

Utfasing fossil energi i veksthustnæringen: Det finnes tekniske tiltak for å fase ut all bruk av fossil energi fra veksthusnæringen, gjennom bruk av varmepumper, bioenergi og fornybar fjernvarme. Tiltak nr 9 i jordbrukskapittelet i Klimakur bør derfor gjennomføres. Det er positive tiltak på gang gjennom programmer initiert av myndigheter og næringen. Barrierer for konvertering er likevel manglende investeringsevne i næringen, på grunn av usikre framtidsutsikter, samt at næringen er fritatt CO₂-avgift på fossil gass. Sistnevnte gjør at man i en del tilfeller ikke har tilstrekkelig incentiv til å skifte til fornybare og mer klimavennlige alternativer. ZERO har tidligere anbefalt myndighetene å vurdere CO₂-avgift på fossil gass også for veksthustnæringen. Når dette likevel ikke har blitt gjort, har det sin bakgrunn i bekymring for at en slik endring i rammevilkårene, skal minske konkurranseevnen mot utlandet. ZERO mener at dersom myndighetene velger å videreføre en slik subsidiering av fossil energibruk som fritaket for CO₂-avgift faktisk er, bør det stilles forpliktende krav til næringen om en konverteringsplan bort fra fossil energi innen få år. Dette bør følges opp av rammevilkår som gjør en slik konvertering økonomisk levelig for næringen. I Rogaland har et vesentlig antall veksthus konvertert til fossil gass. Tiltak nr 11 i jordbrukskapittelet i Klimakur vedrørende innblanding av 60 prosent biogass i dette nettet bør derfor gjennomføres. Som virkemiddel bør det vurderes et innblandingspåbud av biogass i eksisterende fossilgassnett.

ZERO er også positive til ideen om et fond for klimatiltak i jordbruket.